

Predlozi amandmana na
Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku
sa obrazloženjima

Sadržaj

- 1. Pravo branioca na uvid u spise predmeta i upoznavanje sa sadržinom krivične prijave (čl. 15)*
- 2. Ulazak u tuđi stan bez naredbe i pretresanje (čl. 16)*
- 3. Nadležnost za određivanje i trajanje mjera tajnog nadzora (čl. 26)*
- 4. Ukidanje pritvora (čl. 31)*
- 5. Ograničenje prava na uvid u spise predmeta (čl. 35)*
- 6. Odluka o troškovima (čl. 37)*
- 7. Troškovi postupka u slučaju obustave postupka, donošenja oslobađajuće ili odbijajuće presude dopuna člana 230 ZKP, stavom 7 (novi član)*
- 8. Lišenje slobode i zadržavanje od strane policije (čl. 44)*
- 9. Zadržavanje od strane državnog tužioca (čl. 46)*
- 10. Krug lica koji može zahtijevati pregled lica lišenog slobode (čl. 47)*
- 11. Kontrola optužnice (čl. 54)*
- 12. Zaključivanje sporazuma o priznanju krivice (čl. 60)*
- 13. Odlučivanje o sporazumu o priznanju krivice (čl. 61)*

Predlog HRA dopune ZKP propisivanjem dodatnih odredbi za postupanje državnog tužioca po krivičnoj prijavi

Komentar člana 29 Predloga

AMANDMAN I

Pravo branioca na uvid u spise predmeta i upoznavanje sa sadržinom krivične prijave **Član 15**

- (1) Branilac ima pravo na uvid u spise predmeta u skladu sa čl. 203, 203a i 203b ovog zakonika.
(2) Prije prvog saslušanja osumnjičenog, branilac ima pravo da mu se predoči sadržina krivične prijave.“

Predlog amandmana

Stav 2 mijenja se tako da glasi:

„Prije prvog saslušanja osumnjičenog, branilac ima pravo da pročita krivičnu prijavu.“

Obrazloženje

U praksi je važno spriječiti da policijac braniocu prepričava krivičnu prijavu i pri tom izostavi neki značajan dio. Da bi mogao da odgovarajuće zastupa osumnjičenog potrebno je da branilac ima pravo da izvrši uvid u prijavu. Primjera radi, ZKP Republike Srbije jasno propisuje (u čl. 71, st. 1, tač. 2) da branilac ima pravo da "neposredno pre prvog saslušanja osumnjičenog pročita krivičnu prijavu, zapisnik o uviđaju i nalaz i mišljenje veštaka."

AMANDMAN II

Ulazak u tuđi stan bez naredbe i pretresanje **Član 16**

Član 16, stav 1 Predloga zakona glasi:

„U članu 83 stav 1 mijenja se i glasi:

“(1) Ovlašćeni policijski službenik može i bez naredbe suda ući u tuđi stan ili druge prostorije i po potrebi izvršiti pretresanje ako to držalac stana traži ili ako neko zove u pomoć ili ako je to neophodno radi sprječavanja vršenja krivičnog djela ili neposrednog hvatanja učinioca krivičnog djela ili radi spašavanja ljudi ili imovine ili radi izvršenja odluke o pritvoru ili dovođenju okrivljenog ili drugog lica ili radi lišenja slobode učinioca krivičnog djela koji je u bjekstvu ili lica za kojim je raspisana potjernica ili ako se pretresanje ima izvršiti u javnim prostorijama.“

Važeći čl. 83 st. 1 (pod naslovom "Ulazak u tuđi stan bez naredbe i pretresanje") glasi:

“(1) Ovlašćeni policijski službenik može i bez naredbe suda ući u tuđi stan ili druge prostorije i po potrebi izvršiti pretresanje, ako držalac stana to traži ili ako je to neophodno radi sprječavanja vršenja krivičnog djela ili neposrednog hvatanja učinioca krivičnog djela ili radi spašavanja ljudi i imovine.”

Predlog amandmana

a) Odustati od proširenja osnova u slučaju "izvršenja odluke o pritvoru ili dovođenju okrivljenog ili drugog lica ili radi lišenja slobode učinioca krivičnog djela koji je u bjekstvu ili lica za kojim je raspisana potjernica", zbog toga što je nejasno zbog čega se u navedenim slučajevima ne bi mogla hitno obezbijediti i naredba suda, ili bar državnog tužioca.

b) Imajući u vidu naslov člana 83, preciziranje da se javne prostorije mogu pretresati bez naredbe suda propisati u posebnom članu, koji će se odnositi na javne prostorije, a ne na tuđi stan.

Objašnjenje

Upoređivanjem predloga i rješenja iz važećeg zakona, uočava se da se postojeći osnovi za ulazak u tuđi stan ("ili druge prostorije", npr. advokatsku ili drugu privatnu kancelariju, skladište itd) bez naredbe suda, koja je inače neophodna, proširuju sledećim osnovima: "ako neko zove u pomoć ... radi izvršenja odluke o pritvoru ili dovođenju okrivljenog ili drugog lica ili radi lišenja slobode učinioca krivičnog djela koji je u bjekstvu ili lica za kojim je raspisana potjernica".

Objašnjenje koje je ponudio predlagač Nacrta koji je prethodio Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakonika o krivičnom postupku: "Ovim se prvenstveno širi krug ovlašćenja policijskih službenika, a sve u cilju otklanjanja neposredne opasnosti, zaštite lica i pronalaženja učinioca i drugih lica koja su povezana sa izvršenjem krivičnih djela", ne objašnjava zašto se predlaže proširenje koje prevazilazi okvire Ustava, koji predviđa samo situacije kad je moguće ući i pretresati bez naredbe suda:

a) kada je to neophodno radi sprječavanja vršenja krivičnog djela,

b) neposrednog hvatanja učinioca krivičnog djela, ili

c) radi spašavanja ljudi i imovine (čl. 41, st. 3).

Objašnjenje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o krivičnom postupku, daje još manje informacija i samo navodi da je članom 16 Zakona proširen krug okolnosti pod kojima ovlašćeni policijski službenici mogu ući u tuđi stan bez naredbe i izvršiti pretresanje u uslovima navedenim u predloženom članu.

Naime, u slučajevima kada je potrebno izvršiti sudsku odluku o pritvoru ili dovođenju okrivljenog ili drugog lica, ili radi lišenja slobode učinioca krivičnog djela koji je u bjekstvu, ili lica za kojim je raspisana potjernica, nejasno je zašto je problem pribaviti naredbu suda za ulazak u stan i tako spriječiti moguće zloupotrebe ovog ovlašćenja, odnosno postupanje protivno Ustavu.

AMANDMAN III

Nadležnost za određivanje i trajanje mjera tajnog nadzora Član 26

Član 26, stav 1 Predloga zakona glasi:

„Mjere iz člana 157 stav 2 ovog Zakonika, na obrazloženi predlog ovlašćenog policijskog službenika ili po službenoj dužnosti, pisanom naredbom određuje državni tužilac“.

Predlog amandmana

„Mjere iz člana 157 stav 2 ovog Zakonika, na obrazloženi predlog državnog tužioca, pisanom naredbom određuje sudija za istragu.

Izuzetno, ako postoji opasnost od odlaganja i ako državni tužilac ima razloga da zaključi da na vrijeme neće moći da pribavi naredbu sudije za istragu, naredbu može na vrijeme od dvadeset četiri sata izdati državni tužilac. Državni tužilac ne može sam izdati naredbu za mjeru iz člana 157 stav 2 tačka 3.

Naredbu s oznakom vremena izdavanja i dopis u kojem će obrazložiti razloge za njegovo izdavanje državni tužilac mora u roku od osam sati od izdavanja dostaviti sudiji za istragu. Ujedno će ako smatra da treba nastaviti s sprovođenjem MTN podnijeti sudiji za istragu pisani obrazloženi zahtjev za njihovo dalje sprovođenje. Sudija za istragu odmah po prijemu naredbe a i dopisa ispituje jesu li postojali uslovi za izdavanje naredbe te je li postojala opasnost od odlaganja iz stava 2. ovog člana.

Sudija za istragu odlučuje rješenjem o zakonitosti naredbe državnog tužioca. Ako sudija za istragu odobri naredbu državnog tužioca, a državni tužilac je podnio zahtjev za dalje sprovođenje MTN, postupiće po stavu 1 ovog člana. Ako se sudija za istragu ne složi s nalogom državnog tužioca, zatražiće da o tome odluku donese vijeće. Ako je zahtijevano dalje sprovođenje MTN određenih prema stavu 2 ovog člana ono se nastavlja do odluke vijeća. Vijeće o zahtjevu sudije za istragu odlučuje u roku od dvanaest sati od prijema zahtjeva. Ako je vijeće potvrdilo naredbu državnog tužioca, a državni tužilac je zahtijevao daljnje sprovođenje MTN, vijeće će izdati naredbu iz stava 1. ovog člana. Ako vijeće ne odobri naredbu, u rješenju će naložiti da se odmah obustave radnje, a podaci prikupljeni na osnovu naredbe državnog tužioca će se predati sudiji za istragu koji će ih uništiti. O uništenju podataka sudija za istragu sastavlja zapisnik.“

Obrazloženje

Smatramo da nije dobro rješenje da tužilac može na predlog policije ili sam odrediti mjere tajnog nadzora za mjere iz čl. 157 st. 2. ZKPa, zato što je neophodno da sud odlučuje o neophodnosti zadiranja u privatnost i u ovom slučaju u skladu sa članom 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima, kao i u slučajevima predviđenim u stavu 1. Ne vidimo prepreku da tužilac pribavi naredbu od sudije za istragu za ove radnje. Predložili smo i izuzetak za prvih 24h, osim za mjeru iz člana 157 stav 2 tačka 3 (snimanje razgovora uz prethodno informisanje i saglasnost jednog od učesnika razgovora), da bi se spriječilo kršenje člana 42 Ustava Crne Gore.

Ovakva rješenja imaju krivični zakonici Srbije i Hrvatske, gdje se gotovo sve MTN određuju naredbom sudije za istragu ili uz naknadnu saglasnost sudije za istragu.

Član 26 st. 5 Predloga zakona glasi:

Stav 5 mijenja se i glasi:

„Na osnovu naredbe sudije za istragu odnosno državnog tužioca mjere iz člana 157 stav 1 i stav 2 tač. 3 do 6 ovog zakonika, mogu trajati do četiri mjeseca. Iz opravdanih razloga, navedene mjere se mogu produžavati prema istom licu i za isto krivično djelo najduže do 18 mjeseci od donošenja prve naredbe za određivanje mjera tajnog nadzora. Izvršenje mjera će se naredbom prekinuti kad prestanu razlozi za njihovu primjenu. Mjere čije je izvršenje prekinuto mogu se iz opravdanih razloga nastaviti prema istom licu i za isto krivično djelona osnovu naredbe. U maksimalni rok

trajanja mjere računa se i vrijeme prekida izvršenja mjere. Nakon proteka rokova iz ovog stava, ne može se nastaviti izvršenje, niti nova mjera odrediti za isto krivično djelo i prema istom izvršiocu. Predlog za preduzimanje mjere iz člana 157 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakonika može se odnositi samo na jedan simulirani akt, a svaki naredni predlog za preduzimanje ove mjere protiv istog lica mora sadržati razloge koji opravdavaju ponovno preduzimanje ove mjere.”

Predlog amandmana

„Na osnovu naredbe sudije za istragu mjere iz člana 157 stav 1 i stav 2 tač. 3 do 6 ovog zakonika, mogu trajati do četiri mjeseca. Iz opravdanih razloga, navedene mjere se mogu produžavati prema istom licu i za isto krivično djelo najduže do 8 mjeseci od donošenja prve naredbe za određivanje mjera tajnog nadzora. Izvršenje mjera će se naredbom prekinuti kad prestanu razlozi za njihovu primjenu. Mjere čije je izvršenje prekinuto mogu se iz opravdanih razloga nastaviti prema istom licu i za isto krivično djelo na osnovu naredbe. U maksimalni rok trajanja mjere računa se i vrijeme prekida izvršenja mjere. Nakon proteka rokova iz ovog stava, ne može se nastaviti izvršenje, niti nova mjera odrediti za isto krivično djelo i prema istom izvršiocu. Predlog za preduzimanje mjere iz člana 157 stav 2 tač. 1 i 2 ovog zakonika može se odnositi samo na jedan simulirani akt, a svaki naredni predlog za preduzimanje ove mjere protiv istog lica mora sadržati razloge koji opravdavaju ponovno preduzimanje ove mjere.”

Obrazloženje

Trajanje mjera tajnog nadzora je neopravdano dugo i traje maksimalno 18 mjeseci. Ovo je posebno problematično kada mjere određuje samo državni tužilac, kako se predlaže, jer tada postoji opasnost da tužilac mjere uvijek primjenjuje u maksimalnom trajanju radi prikupljanja dokaza za optuženje. Ovakvim produženjem trajanja mjera tajnog nadzora stiče se utisak da je pribavljanje ovog dokaza suštinsko, da bi optužni akt opstao, te da tužilac nema drugih dokaza. Smatramo da je trajanje mjera tajnog nadzora u periodu od 8 mjeseci primjeren rok za prikupljanje dokaza ovim načinom.

U Srbiji je trajanje mjera ograničeno na maksimalno 12 mjeseci, ali ih tamo naredbom određuje sudija za istragu.

AMANDMAN IV

Ukidanje pritvora Član 31

Član 31 Predloga zakona glasi:

„U članu 178 stav 1 mijenja se i glasi:

- (1) U toku istrage, sudija za istragu će na predlog državnog tužioca ukinuti pritvor. Predlog za ukidanje pritvora mogu da podnesu okrivljeni i njegov branilac.“

Predlog amandmana

U odnosu na prvu rečenicu iz stava 1, treba da ostane sadašnje rješenje, prema kome:
“U toku istrage, sudija za istragu *može* ukinuti pritvor na predlog državnog tužioca” (kurziv HRA).

Obrazloženje

Smatramo da se predloženim rješenjem narušava autoritet suda, jer prema ovakvoj odredbi, sud mora da ukine pritvor uvijek kad tužilac to zatraži. Ako je sud odredio pritvor (što znači da je postojao osnov za to) onda je jedino sud i pozvan da odlučuje o njegovom ukidanju, a ne da bude u obavezi da to učini kad god tužilac to od njega zatraži. U suprotnom, odluka suda postaje deklarativna, a uloga suda dekorativna.

Zamislimo da tužilac pod nečijim pritiskom mora nekome da ukine pritvor, a da sud uopšte nema pravo da ulazi u to da li i dalje stoje razlozi da lice ostane u pritvoru ili ne, već samo mora da konstatuje ukidanje pritvora i odredi puštanje na slobodu. Takođe, na osnovu istraživanja koje je HRA sprovela o praksi određivanja pritvora u Crnoj Gori, u periodu od jula 2012 do kraja 2013. godine nije zabilježen ni jedan slučaj da sud nije ukinuo pritvor na predlog državnog tužioca, tako da nam nije jasna potreba za predloženom promjenom zakona.

Važeće rješenje u Crnoj Gori isto je kao u Srbiji (čl. 214 ZKP-a). U Obrazloženju zakona je navedeno da sudija za istragu po službenoj dužnosti ne određuje pritvor, već samo na predlog državnog tužioca, te da odsustvo predloga za produženje pritvora uzrokuje prestanak pritvora istekom roka određenog prethodnim rješenjem. HRA smatra da ovo obrazloženje ne objašnjava zašto se sudu ne bi trebalo omogućiti da provjeri navode tužioca da su se zaista ispunili razlozi za odustanak od mjere koja treba da omogući nesmetani tok suđenja.

AMANDMAN V

Ograničenje prava na uvid u spise predmeta Član 35

Član 35 Izmjena i dopuna ZKP glasi:

Ograničenje prava na uvid u spise predmeta Član 203b

”Izuzetno, licima iz čl. 203 a ovog zakonika u izviđaju i istrazi može uskratiti pravo na uvid u dio ili spise predmeta u cjelini, ako bi time bila ugrožena svrha istrage, nacionalna bezbjednost i zaštita svjedoka, što u daljem postupku ne smije ugroziti pravo na odbranu.

O uskraćivanju prava na uvid u dio ili spise predmeta u cjelini u izviđaju ili istrazi odlučuje državni tužilac rješenjem u kojem navodi razloge iz stava 1 ovog člana a koji ne moraju biti obrazloženi. Lica iz čl.203a imaju pravo prigovora protiv rješenja u roku od tri dana. Prigovor se podnosi državnom tužiocu koji će ga odmah uz navođenje razloga uskraćivanja uvida u dio ili spise predmeta u cjelini dostaviti sudiji za istragu. Lica iz čl.203a ovog zakonika nemaju pravo na uvida u razloge državnog tužioca kojim se odbija svahtjev za uvid u spise predmeta. O prigovoru lica iz čl.203a odlučuje sudija za istragu u roku od tri dana. Odluka sudije za istragu kojom se odbija prigovor lica iz čl.203a dostaviće se tim licima bez obrazloženja, a državnom tužilaštvu sa obrazloženjem.

Nakon potvrđivanja optužnice okrivljeni i branilac imaju pravo na uvid u spise predmeta u cjelini.”

Predlog amandmana

(Predlog je da se dodaju boldovane riječi)

"Izuzetno, licima iz čl. 203 a ovog zakonika u izviđaju i istrazi može se uskratiti pravo na uvid u dio spisa predmeta, ako bi time bila ugrožena svrha istrage, nacionalna bezbjednost i zaštita svjedoka, što u daljem postupku ne smije ugroziti pravo na odbranu.

O uskraćivanju prava na uvid **u dio spisa predmeta** u izviđaju ili istrazi odlučuje državni tužilac rješenjem u kojem navodi razloge iz st.1 **sa obrazloženjem**. Lica iz čl.203a imaju pravo prigovora protiv rješenja u roku od tri dana. Prigovor se podnosi državnom tužiocu koji će ga odmah dostaviti sudiji za istragu. O prigovoru lica iz čl.203a odlučuje sudija za istragu u roku od tri dana. Odluka sudije za istragu kojom se odbija prigovor lica iz čl.203a **dostaviće se tim licima i državnom tužilaštvu obrazložena**.

Nakon potvrđivanja optužnice okrivljeni i branilac imaju pravo na uvid u spise predmeta u cjelini."

Obrazloženje

I

Zabrana pristupa spisima u cjelini je u suprotnosti sa Direktivom EU 2012/13 od 22.05.2012. koja reguliše pravo na pristup spisima u krivičnom postupku.

Naime, čl. 7 Direktive izričito je propisano da se ograničenje na pristup spisima može odnositi samo na određene spise ("**certain materials**") a ne na cjelokupne spise predmeta, iz razloga ozbiljne prijetnje po život ili osnovna prava lica, ili radi zaštite važnog javnog interesa (zaštita tekuće istrage).

Usvajanjem ovakvog rješenja, postoji opasnost da se odbrani onemogućí, da iznese argumente u pravcu ukazivanja na nepostojanja dokaza ili na kvalitet dokaza koje posjeduje državni tužilac i da se postupak okonča u fazi istrage, prije podizanja optužnice.

Predloženim rješenjem bi se praktično uskratilo i onemogućilo odbrani pravo da aktivno učestvuje u izviđaju i istrazi shodno Zakoniku o krivičnom postupku, tako da bi se odbrana praktično svela samo na radnje na glavnom pretresu.

II

Odsustvo obrazložene odluke državnog tužioca kojom odbija pristup spisima, dovodi u pitanje smisao i djelotvornost prigovora odbrane, posebno imajući u vidu da odbrana nema mogućnost da suprostavi argumente zbog toga što nije upoznata sa obrazloženjem državnog tužioca. Ovakvo rješenje dovodi u pitanje djelotvornost pravnog lijeka i u suprotnosti je sa čl. 13 Evropske konvencije o zaštiti prava čovjeka i osnovnih sloboda (pravo na djelotvorni pravni lijek).

III

Nedostavljanje obrazložene odluke od strane sudije za istragu odbrani, u slučaju kada je odbijen njihov prigovor, a dostavljanje državnom tužiocu, dovodi u pitanje jednakost stranaka u postupku i otvara prostor za arbitrarnost u donošenju odluka i u suprotnosti je sa čl. 8 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i čl. 13 Evropske konvencije o ljudskim pravima koji garantuju pravo na djelotvorni pravni lijek.

Državni tužilac je samo stranka u postupku, pa mu se ne može davati više prava i povoljnosti od onih na koje ima odbrana, jer se time narušava načelo jednakosti strana u postupku (osim prava na preduzimanje krivičnog gonjenja za djela koja se gone po službenoj dužnosti).

AMANDMAN VI

Odluka o troškovima

Član 37

Član 37 Predloga zakona glasi:

„U članu 227 stav 4 druga rečenica briše se.“

Član 227, stav 4, važećeg zakona glasi:

Kad se krivični postupak ne pokrene ili se obustavi u istrazi, o troškovima odlučuje državni tužilac. *Ako državni tužilac ne usvoji zahtjev za naknadu troškova ili o njemu ne odluči u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, osumnjičeni, okrivljeni i branilac mogu zahtijevati da o troškovima odluči sudija za istragu (kurziv HRA).*

Predlog amandmana

Odustati od člana 37 Predloga zakona, tj. od brisanja druge rečenice člana 227 stava 4.

Obrazloženje

Brisanjem ovog rješenja ugrozila bi se efikasna zaštita prava na naknadu štete za osobu koja je bila osumnjičena, odnosno okrivljena i njenog branioca, kada tužilac odbije zahtjev ili prosto ne odluči o njemu, ni nakon dva mjeseca. Na odluku državnog tužioca da ne nadoknadi troškove osobama protiv kojih nije uspio u istrazi treba da postoji pravo na žalbu sudiji za istragu, koji u toj situaciji može nepristrasno da odluči. Ako se usvoji postojeće rješenje, jedini način za naknadu troškova ostala bi parnica za naknadu štete protiv države, koja predstavlja komplikovaniji i skuplji put rješavanja ovog pitanja za sve - i za konkretnu osobu, kao i za državni budžet. Objašnjenje predlagača da je promjena potrebna da bi se "precizno razdvojile nadležnosti" ne obrazlaže potrebu za uskraćivanjem prava građana da kod suda potraže neposrednu zaštitu u slučaju kada tužilac odbije da nadoknadi troškove, ili neažurno pristupa toj obavezi.

AMANDMAN VII

Troškovi postupka u slučaju obustave postupka, donošenja oslobađajuće ili odbijajuće presude (član 230 ZKP)

Predlog za dopunu čl. 230 ZKP-a, st. 7

„Ako zahtjev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stava 1 ovog člana ne bude usvojen ili sud o njemu ne donese odluku u roku od dva mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, okrivljeni i branilac imaju pravo da potraživanja ostvaruju u parničnom postupku protiv Crne Gore.“

Obrazloženje

Opravdanost primjene vraćanja ovog ranijeg rješenja u Zakonik o krivičnom postupku, zasnivamo na činjenici da se i dalje zahtjevi za naknadu nužnih izdataka i nagrada branioca sporo usvajaju kod sudova, područnih organa za prekršaje.

U parnicama koje se vode povodom neisplaćenih nužnih izdataka i nagrada branioca, postoji neujednačena praksa sudova da se odbijaju zahtjevi za naknadu ovakvih troškova, sa obrazloženjem da je takvo pravo uskraćeno okrivljenom zbog brisanja ovog stava u Zakoniku o krivičnom postupku.

Ovakvim načinom se ostavlja na volju postupajućem organu kada će i da li će uopšte donijeti rješenje o troškovima.

AMANDMAN VIII

Lišenje slobode i zadržavanje od strane policije Član 44

Član 44 Predloga zakona glasi:

„U nazivu člana 264 riječi: “i zadržavanje” brišu se.

U stavu 3 riječi: “12 časova” zamjenjuju se riječima: “24 časa”, a poslije riječi “slobodu” dodaje se riječ “odmah”.

Poslije stava 4 dodaje se novi stav koji glasi:

“(5) Ovlašćeni policijski službenici mogu lišiti slobode lice za kojim je raspisana međunarodna potjernica. Lice lišeno slobode će se bez odlaganja sprovesti sudiji za istragu, a najkasnije u roku od 24 časa od časa lišenja slobode.”

Predlog amandmana

U stavu 3 koji glasi: “U slučaju da lice lišeno slobode ne bude sprovedeno državnom tužiocu u roku od 12 časova od časa lišenja slobode, policija je dužna da to lice pusti na slobodu”, treba da ostane sadašnje zakonsko rješenje od 12 časova, tj. da se ne povećava na 24 časa.

Obrazloženje

Produžavanje perioda mogućeg lišenja slobode i zadržavanja u policiji prije izvođenja pred državnog tužioca sa sadašnjih 12 časova na 24 časa **umanjuje dostignuti stepen garancija zaštite ljudskih prava**. Podsjećamo da je Evropski komitet za sprječavanje mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) u maju 2014, u svom izvještaju o stanju u zatvorenim ustanovama, naveo da su policijske stanice u Crnoj Gori crne tačke u pogledu zaštite ljudskih prava i naveo niz svjedočenja osumnjičenih lica koji su govorili o torturi od strane policijskih službenika upravo u periodu prije izvođenja pred državnog tužioca (vidjeti na linku <http://www.cpt.coe.int/documents/mne/2014-16-inf-eng.pdf>, strana 11).

Iako razumijemo da je u pogledu istraga gdje postoji veći broj osumnjičenih, npr. u slučaju organizovanog kriminala, potrebno više vremena za sprovođenje pojedinih radnji, to ne smije uticati na promjenu opšteg pravila koje se odnosi na osumnjičene za sva krivična djela. Dok god izvještaji međunarodnih tijela ukazuju na zlostavljanje od strane policije i dok se ne ustali odgovarajuće procesuiranje i kažnjavanje odgovornih policajaca za dosadašnja krivična djela

mučenja i zlostavljanja u policijskim stanicama u skladu sa međunarodnim standardima, nema opravdanja za dodatno povećanje ovlaštenja policije koja ograničavaju pravo na slobodu građana.

AMANDMAN IX

Zadržavanje od strane državnog tužioca Član 46

Član 46 Predloga zakona glasi:

„Član 38

U članu 267 stav 1 riječi: “48 časova” zamjenjuju se riječima: “72 časa”.

U stavu 2 u drugoj rečenici riječi: “osnov sumnje” zamjenjuju se riječima: “osnovanost sumnje”.

U stavu 3 riječi: “imaju pravo žalbe” zamjenjuju se riječima: “mogu izjaviti žalbu u roku od 8 časova od prijema rješenja iz stava 2 ovog člana”.

Stav 4 se briše.“

Član 267 Zakonika o krivičnom postupku glasi:

Zadržavanje od strane državnog tužioca

Član 267

(1) Osumnjičenog lišenog slobode državni tužilac može izuzetno, a najduže **48 časova** od časa lišenja slobode, zadržati ako ocijeni da postoji neki od razloga iz člana 175 stav 1 ovog zakonika

(2) Zadržanom licu i braniocu državni tužilac će odmah, a najkasnije u roku od dva časa donijeti i uručiti rješenje o zadržavanju. U rješenju mora biti navedeno djelo za koje se osumnjičeni tereti, osnov sumnje, razlog zadržavanja, dan i čas lišenja slobode, kao i vrijeme početka zadržavanja.

(3) Protiv rješenja o zadržavanju osumnjičeni i branilac imaju pravo žalbe koja se sa spisima predmeta odmah dostavlja sudiji za istragu. Sudija za istragu je dužan da o žalbi odluči u roku od četiri časa od kad je primio žalbu. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) Osumnjičeni mora imati branioca čim se donese rješenje o zadržavanju, u kojem slučaju se shodno primjenjuju odredbe člana 261 ovog zakonika.

Predlog amandmana

U odnosu na predloženo rješenje u stavu 1 predlažemo da se ne mijenja važeće opšte pravilo da tužilac može lišiti slobode lice najduže do 48 časova, isto kao i u zemljama regiona (Hrvatska, Srbija). Moguće je propisati da izuzetno, na predlog državnog tužioca, sudija za istragu može produžiti zadržavanje za dodatnih 36 časova ako je to nužno radi prikupljanja dokaza za krivično djelo zbog koga je uhapšen, a koje je k.d. organizovanog kriminala (po uzoru na čl. 112 Zakona o kaznenom postupku Hrvatske).

U odnosu na izmjenu stava 3, predlažemo da se ne propisuje rok za izjavljivanje žalbe na rješenje o zadržavanju ili da taj rok bude 24h.

Obrazloženje

Produženje zadržavanja od strane državnog tužioca sa 48 časova na 72 časa, a pri tom i predloženo produženo policijsko zadržavanje sa 12 časova na 24 časa, znači da bi prije izvođenja pred sud, neko mogao biti lišen slobode puna tri dana. Na ovaj način dolazi do značajnog snižavanja postojećeg nivoa garancije zaštite ljudskih prava.

Imajući u vidu da uvijek postoji dežurni sudija za istragu, nema potrebe da se omogući ovako dugo lišenje slobode, prije nego se osumnjičeni obrati sudu, pred kojim tužilac obrazlaže svoje razloge i dokaze za određivanje pritvora. Ako tužilac u toku izviđaja/istrage ne prikupi dovoljno dokaza za određivanje pritvora, teško će to učiniti i u dodatnih 24 časa, koja, s aspekta prava na slobodu, predstavljaju dodatno ograničenje za svakog građanina. Međutim, imajući u vidu objektivne probleme u praksi u slučaju složenih krivičnih djela organizovanog kriminala sa više osumnjičenih, po uzoru na rješenje iz Hrvatske, treba omogućiti produženo zadržavanje od 36 časova na predlog državnog tužioca, a na osnovu odluke sudije za istragu.

Napominjemo da u Hrvatskoj lišenje slobode od strane državnog tužioca, ako se radi o krivičnom djelu za koje je propisana kazna zatvora do jedne godine, može trajati najduže 36 časova. U Srbiji važi opšti rok od 48 časova (čl. 69 Zakonika o krivičnom postupku RS).

Predloženo je da na rješenje o zadržavanju od strane državnog tužioca osumnjičeni, odnosno njegov branilac imaju pravo žalbe samo u roku od 8h, od časa prijema rješenja o zadržavanju. S obzirom da predlagač povećava trajanje tužilačkog pritvora sa 48 na 72h, ne izgleda fer da se skraćuje rok za žalbu. Naime, ovako kratak rok ograničava lica lišena slobode i njihove braniocima da se potpunije upoznaju sa optužbom, odnosno osnovima sumnje i razlozima za lišenje slobode, što će se sve neminovno odraziti na kvalitet žalbi, te doprinijeti samo površnom postupanju branilaca, na štetu osumnjičenih. Ovakvo ograničenje prava na žalbu dovodi u pitanje njenu svrhu kao djelotvornog pravnog lijeka. Propisivanje roka od 8h, čini ovaj pravni lijek nedjelotvornim u određenim situacijama. Prvo, to može da bude kratak rok da se žalba kvalitetno napiše i dostavi. Drugo, ako se odredi zadržavanje poslije 22h (u praksi to nije rijetkost), a rok za žalbu je 8h, onda ne postoji faktička mogućnost da se žalba preda preko tužioca sudiji za istragu (putem pošte se ne može poslati jer tada ona ne radi, a ni tužilaštvo ne radi noću).

Kod određivanja pritvora čl. 176 st. 4 ZKP-a, rok za žalbu je 24h, pa nema razloga da ovaj rok na rješenje o zadržavanju bude kraći, jer se u oba slučaja radi o lišenju slobode. Iako sudija za istragu odlučuje po žalbi na rješenje o zadržavanju u roku od 4h od prijema spisa, ovo ne treba da bude argument za uvođenjem novog roka za žalbu kada je u pitanju lišenje slobode (do sada se u praksi uzimalo da je taj rok 24h).

Kada se izjavi žalba tužiocu na rješenje o zadržavanju, on se obično u praksi dogovori sa sudijom za istragu kada da mu je preda i kada da zakaže ročište za odlučivanje o pritvoru (tužilac mora predati žalbu na rješenje o zadržavanju u roku od 48h od lišenja slobode osumnjičenog i u tom roku ga izvesti pred sud) da ne bi sudiji pravio "dupli" posao (jednom da sudija odluči o žalbi na zadržavanje a drugi put da odluči o predlogu za pritvor iz praktično istih razloga).

Skraćanjem roka se ne bi ubrzao postupak, jer od tužioca zavisi kada će poslati žalbu sudiji (rok je 48h od lišenja slobode osumnjičenog), već bi se samo uskratila efikasna odbrana osumnjičenog.

AMANDMAN X

Krug lica koji može zahtijevati pregled lica lišenog slobode Član 47

U članu 268, stav 6 menja se i glasi:

”Kad je lice lišeno slobode dovedeno državnom tužiocu, to lice ima pravo na zdravstveni pregled od strane doktora medicine kad to zatraži. Izvještaj o obavljenom zdravstvenom pregledu prilaže se spisima predmeta.”

Predlog amandmana

U članu 268, stav 6 menja se i glasi:

”Kad je lice lišeno slobode dovedeno državnom tužiocu, to lice ima pravo na zdravstveni pregled od strane doktora medicine kad to zatraži **ili kada to zatraže njegov branilac, član njegove porodice ili lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici. Državni tužilac je dužan da naloži zdravstveni pregled lica lišenog slobode kada postoje indicije da je ono pretrpjelo zlostavljanje.** Izvještaj o obavljenom zdravstvenom pregledu prilaže se spisima predmeta.”

Obrazloženje

Predloženom izmjenom se smanjuju garancije ljudskih prava lica lišenog slobode tako što se onemogućavaju njegov branilac, članovi njegove porodice ili lice s kojim živi u vanbračnoj zajednici da zahtijevaju od državnog tužioca da naloži njegov/njen zdravstveni pregled, već se predlaže da se pregled sprovodi samo ako to zatraži samo lice lišeno slobode. (Stav 6 člana 47 važećeg ZKP-a glasi: ”(6) Kad je lice lišeno slobode dovedeno državnom tužiocu, to lice, njegov branilac, član njegove porodice ili lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici može zahtijevati da državni tužilac odredi zdravstveni pregled. Odluku o određivanju doktora medicine koji će obaviti pregled i zapisnik o njegovom saslušanju državni tužilac će priložiti spisima krivičnog predmeta.”

Iako je u Obrazloženju Predloga zakona navedeno da će se ovom izmjenom ”ispuniti jedna od CPT preporuka”, **ne postoji CPT preporuka** (Evropskog komiteta za sprječavanje mučenja) kojom se preporučuje sužavanje broja lica koja mogu insistirati da se njima bliska osoba, odnosno branjenik, podvrgne ljekarskom pregledu. Naprotiv, podsjećamo da je CPT u izvještaju o posjeti Crnoj Gori 2013. godine utvrdio da je zadržavanje u policiji crna tačka za primjenu torture i naložio državi da **”sveobuhvatnim pristupom ... obezbijedi da se hitno i temeljno istraži svaka tvrdnja da je došlo do zlostavljanja”** (Izvještaj o posjeti Crnoj Gori 2013, CPT, stav 16).

Ne bi ni bilo logično da CPT da ovakvu preporuku imajući u vidu da je oba puta nakon posjete Crnoj Gori, i 2008. i 2013. godine CPT zaključio “da su lica koja policija u Crnoj Gori lišava slobode i dalje izložena značajnom riziku od zlostavljanja od strane policije”, a posebno posle posjete 2013. Da ”radnje koje su nadležni do sada preduzeli da zaustave zlostavljanje od strane policijskih službenika još nisu djelotvorne” (Izvještaj o posjeti 2008, stav 13; Izvještaj o posjeti 2013, stav 16).

U vezi s tim, CPT je upravo preporučio da se skrene pažnja tužilaca, sudija, upravnika zatvora i drugih nadležnih organa na potrebu posvećivanja posebne pažnje i usvajanja proaktivnijeg pristupa kako bi se osiguralo da nijedan slučaj zlostavljanja ne prođe neprimijećeno i nekažnjeno (Izvještaj o posjeti 2008, stav 13; Izvještaj o posjeti 2013, stav 22).

Nema sumnje da sužavanje broja lica koja mogu insistirati da se njima bliska osoba, odnosno branjenik, podvrgne ljekarskom pregledu ne odražava duh i namjeru preporuke koju je dao CPT. Naprotiv, samo vađenje iz konteksta dijela preporuke u kojoj CPT navodi da bi, *između ostalog*, trebalo "usvojiti konkretne zakonske odredbe kojima se licima u policijskom pritvoru garantuje pravo na pristup ljekaru..." (Izveštaj o posjeti 2008, stav 32; Izveštaj o posjeti 2013, stav 30), bi se mogao tumačiti kao djelovanje protiv proaktivnog pristupa koji bi osigurao da nijedan slučaj zlostavljanja ne prođe neprimijećeno i nekažnjeno (vidjeti gornji pasus).

Predlažemo da se zadrži postojeće rješenje o krugu lica koja mogu zahtijevati ljekarski pregled, kao i to da se propiše izričita obaveza državnog tužioca da po sopstvenoj inicijativi naloži ljekarski pregled kad god postoje indicije da je lice pretrpjelo zlostavljanje. Ovaj predlog je utemeljen na iskustvima iz prakse, koja je autoritativno predstavio Evropski komitet za sprječavanje mučenja u svom izvještaju o posjeti Crnoj Gori 2013. godine.

AMANDMAN XI

Kontrola optužnice Član 54

Član 45 Predloga zakona glasi:

“(1) Optužnica se dostavlja sudu radi kontrole i potvrđivanja.

(2) Kontrolu i potvrđivanje optužnice za krivična djela za koja u prvom stepenu sudi sudija pojedinac vrši predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika, a za krivična djela za koja sudi vijeće kontrolu i potvrđivanje optužnice vrši vijeće iz člana 24 stav 7 ovog zakonika.

(3) Po prijemu optužnice predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika, u roku od 15 dana, zakazuje ročište radi ispitivanja i ocjene zakonitosti i opravdanosti optužnice. Na ročište se poziva tužilac, okrivljeni i branilac i u pozivu se upozoravaju da će se ročište održati i u njihovom odsustvu ukoliko se na uredan poziv ne odazovu.

(4) Predsjednik vijeća, nakon što provjeri da li su se svi pozvani odazvali na poziv i da li su im pozivi uredno uručeni, otvara ročište i upoznaje prisutne sa optužnicom koja je sudu dostavljena radi kontrole i potvrđivanja. Tužilac iznosi dokaze na kojima se optužnica zasniva, a okrivljeni i branilac mogu da ukažu na propuste u istrazi ili na nezakonite dokaze ili da nema dovoljno dokaza za osnovanu sumnju da je okrivljeni izvršio krivično djelo koje je predmet optužbe, kao i da ukažu na dokaze koji idu u korist okrivljenom.

(5) Ročište će se održati i kad se poziv okrivljenom nije mogao uručiti na njegovu do tada poznatu adresu.

(6) Kad sud utvrdi da postoje greške ili nedostaci u optužnici iz člana 292 ovog zakonika ili u samom postupku ili je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari da bi se ispitala opravdanost optužnice vratiće optužnicu da se zapaženi nedostaci otklone ili da se istraga dopuni, odnosno sprovede. Tužilac je dužan da, u roku od tri dana od dana kad mu je saopštena odluka suda, podnese ispravljenu optužnicu ili da u roku od dva mjeseca dopuni istragu ili je sprovede. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužioca, ovaj rok se može produžiti. Ako državni tužilac propusti rok, dužan je da o razlozima propuštanja obavijesti neposredno više državno tužilaštvo. Ako oštećeni kao tužilac propusti pomenuti rok, smatraće se da je odustao od gonjenja i postupak će se obustaviti.

(7) Ako je potrebno bolje razjašnjenje stvari da bi se ispitala opravdanost optužnice oštećenog kao tužioca, sud će optužnicu dostaviti sudiji za istragu da u roku od dva mjeseca preduzme određene dokazne radnje.

(8) Ako sud utvrdi da je za krivično djelo koje je predmet optužbe nadležan drugi sud, oglosiće nenadležnim sud kojem je podnesena optužnica i po pravosnažnosti rješenja uputiće predmet nadležnom sudu.

(9) Ako sud utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici ili obavještenja iz člana 211 ovog zakonika, donijeće rješenje o njihovom izdvajanju iz spisa. Protiv ovog rješenja dozvoljena je posebna žalba o kojoj odlučuje vijeće neposredno višeg suda. Po pravosnažnosti rješenja, predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika obezbijediće da se izdvojeni zapisnici i obavještenja zatvore u poseban omot i predaju sudiji za istragu radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa. Izdvojeni zapisnici i obavještenja se ne mogu razgledati niti se mogu koristiti u krivičnom postupku.”.

Član 293 važećeg Zakonika o krivičnom postupku glasi:

Kontrola optužnice

Član 293

(1) Optužnica se dostavlja vijeću iz člana 24 stav 7 ovog zakonika radi kontrole i potvrđivanja.

(2) Kad vijeće utvrdi da postoje greške ili nedostaci u optužnici iz člana 292 ovog zakonika ili u samom postupku ili je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari da bi se ispitala osnovanost optužnice vratiće optužnicu da se zapaženi nedostaci otklone ili da se istraga dopuni, odnosno sprovede. Tužilac je dužan da, u roku od tri dana od dana kad mu je saopštena odluka vijeća, podnese ispravljenu optužnicu ili da u roku od dva mjeseca dopuni istragu ili je sprovede. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužioca, ovaj rok se može produžiti. Ako državni tužilac propusti rok, dužan je da o razlozima propuštanja obavijesti višeg državnog tužioca. Ako oštećeni kao tužilac propusti pomenuti rok, smatraće se da je odustao od gonjenja i postupak će se obustaviti.

(3) Ako je potrebno bolje razjašnjenje stvari da bi se ispitala osnovanost optužnice oštećenog kao tužioca, vijeće će optužnicu dostaviti sudiji za istragu da u roku od dva mjeseca preduzme određene dokazne radnje.

(4) Ako vijeće utvrdi da je za krivično djelo koje je predmet optužbe nadležan drugi sud, ogласiće nenadležnim sud kojem je podnesena optužnica i po pravosnažnosti rješenja uputiće predmet nadležnom sudu.

(5) Ako vijeće utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici ili obavještenja iz člana 211 ovog zakonika, donijeće rješenje o njihovom izdvajanju iz spisa. Protiv ovog rješenja dozvoljena je posebna žalba o kojoj odlučuje vijeće neposredno višeg suda. Po pravosnažnosti rješenja, predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika obezbijediće da se izdvojeni zapisnici i obavještenja zatvore u poseban omot i predaju sudiji za istragu radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa. Izdvojeni zapisnici i obavještenja se ne mogu razgledati niti se mogu koristiti u krivičnom postupku.

Predlog amandmana

Predlog je da ostane važeće zakonsko rješenje.

Obrazloženje

Predloženim izmjenama kontrolu i potvrđivanje optužnice za krivična djela koja u prvom stepenu sudi sudija pojedinac neće vršiti kao do sada vijeće od troje sudija iz člana 24 stav 7, već samo predsjednik vijeća. Podsjećamo da sudija pojedinac u prvom stepenu sudi za krivična djela za koja je propisana kazna zatvora do deset godina, što znači da se radi o velikom broju krivičnih djela, i to vrlo ozbiljnih, pa smatramo da kao do sada, potvrđivanje optužnice treba da vrši vijeće, a ne samo predsjednik vijeća. Ako kontrolu vrši vijeće, obezbjeđuje se i uvjerljivija kontrola optužnice i ujednačavanje sudske prakse, s obzirom da se radi o kolegijalnom organu.

Iako razumijemo problem da na sjeveru zemlje postoje sudovi s malim brojem sudija, pa se ovo vijeće ne može formirati, smatramo da to ne smije ići na uštrb kontrole, odnosno količine dokaza i drugih činjenica koje tužilac navodi u predlogu optužnice, a koju vijeće treba da potvrdi da bi

stupila na pravnu snagu. Ako to bude radio sudija pojedinac, može doći do različitih pristupa u odlučivanju, što može dovesti do neujednačenosti sudske prakse. Takođe ne mislimo da je opravdan pristup da se zbog malog izuzetka tehničkih nemogućnosti uspostavlja opšte pravilo na nivou države. Smatramo da je problem malih sudova moguće riješiti na drugi način, npr. putem sudija koje bi povremeno dolazile po potrebi iz drugih sudova na ispomoć, što je praksa koja se već primjenjuje.

AMANDMAN XII

Zaključivanje sporazuma o priznanju krivice Član 60

Član 60 Predloga zakona glasi:

„Član 300 mijenja se i glasi:

“(1) Za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, osumnjičenom, okrivljenom i braniocu može se dati predlog za zaključenje sporazuma o priznanju krivice, odnosno

osumnjičeni, okrivljeni i branilac mogu državnom tužiocu predložiti zaključenje takvog sporazuma. (2) Kad se uputi predlog iz stava 1 ovog člana, stranke i branilac mogu pregovarati o uslovima priznanja krivice za krivično djelo, odnosno krivična djela koja se osumnjičenom, odnosno okrivljenom stavljaju na teret.

(3) Sporazum o priznanju krivice mora biti zaključen u pisanom obliku i potpisan od stranaka i branioca, a može se podnijeti najkasnije na prvom ročištu za održavanje glavnog pretresa pred prvostepenim sudom.

(4) Sporazum o priznanju krivice podnosi se, ako optužnica još nije podignuta, odnosno nije podniet optužni predlog ili privatna tužba predsjedniku vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika, a nakon podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog predloga ili privatne tužbe predsjedniku vijeća.

(5) Ako je sporazum o priznanju krivice zaključen prije podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog predloga ili privatne tužbe, državni tužilac će zajedno sa sporazumom dostaviti sudu i optužnicu, odnosno optužni predlog koji čini sastavni dio ovog sporazuma.

(6) Na optužnicu, odnosno optužni predlog iz stava 5 ovog člana, ne primjenjuju se odredbe o kontroli optužnice, odnosno odredbe o prethodnom ispitivanju optužnog predloga.”

Predlog amandmana

Predlažemo da ostane sadašnje zakonsko rješenje prema kome se sporazum o priznanju krivice može zaključiti za jedno krivično djelo ili za krivična djela u sticaju za koja je propisana kazna zatvora do deset godina, do utvrđivanja objektivne potrebe i uslova za primjenu ovog instituta na sva krivična djela bez obzira na visinu zapriječene kazne.

Obrazloženje

Institut o sporazumnom priznanju krivice u Crnoj Gori je uveden po prvi put 2009. za krivična djela za koje je zapriječena kazna zatvora do deset godina. Prije nego što je predloženo da se on proširi na sva krivična djela - bez obzira na visinu zapriječene kazne, što dodatno povećava rizik od moguće zloupotrebe na štetu vladavine prava, trebalo je objaviti objektivnu analizu dosadašnje primjene ovog instituta i organizovati javnu raspravu, da bi se objektivno sagledali dosadašnji rezultati postignutih sporazuma.

U toku 2011. zaključeno je ukupno 19 sporazuma o priznanju krivice (u istom periodu sudovi su riješili 6399 krivičnih predmeta), a 2013. državni tužioci su zaključili tek 14 ovakvih sporazuma. Mali broj sklopljenih sporazuma, dvije, odnosno četiri godine nakon uvođenja ovog instituta, zahtijeva da se vidi iz kojih razloga nije zaključeno više sporazuma, koji bi rasteretili rad sudova kroz suđenja koja traju i po više mjeseci, ili čak godina.

Trebalo bi procijeniti spremnost državnih tužilaca na primjenu ovog instituta u odnosu na sva krivična djela, posebno u pogledu njihove stručnosti i samostalnosti u obavljanju tužilačke funkcije. U dosadašnjim slučajevima sklopljenih sporazuma ni tužioci ni sudovi nisu pokazali potreban stepen stručnosti, o čemu su u dosad objavljenim radovima taksativno navođeni i primjeri iz prakse. Tako, sudija Vrhovnog suda sa višedecenijskim iskustvom suđenja u krivičnom postupku, u svom radu "*Sporazum o priznanju krivice u praksi sudova Crne Gore*"¹ iz 2012. analizira dosad sklopljene sporazume i donijete presude na osnovu tako sklopljenih sporazuma i navodi sljedeće kritike:

- Tužilaštvo ne upućuje okrivljenog da odricanje od prava na žalbu ne isključuje pravo žalbe ako presuda u svemu ne bude odgovarala sporazumu;
- U jednom slučaju, tužilac je saslušavao okrivljenog tek 15 minuta, iako je bio optužen za krivično djelo teške krađe, koje je obuhvatalo 29 djela, pa priznanje ne sadrži ni jedan konkretan podatak u vezi ni jedne preduzete radnje koja je ušla u konstrukciju produženog krivičnog djela;
- I sud je u gore navedenom slučaju održao ročište koje je trajalo tek 15 minuta, a navodno je za to vrijeme pročitao iskaze 16 oštećenih i zapisnike o uviđaju, kojih je bilo 29, a pritom nije postavio ni jedno pitanje optuženom;
- Sudovi su u presudama donijetim na osnovu sporazuma o priznanju krivice donosili različite, odnosno pogrešne, pouke o pravnom lijeku, ukidali pritvor i kad nisu bili nadležni za to, već vijeće iz člana 24 stav 7 ovog zakonika;
- Sudovi ne posvjećuju pažnju pitanju da li su ispunjeni uslovi iz čl. 302 st. 8 tačka 1 do 5 ZKP-a, što je glavni zadatak suda.

Ovo je samo dio analize o postupanju suda i tužilaštva prilikom primjene ovog instituta, što govori o našem navodu da je prvo trebalo objaviti objektivnu analizu koja bi dala odgovor na pitanje da li su svi procesni subjekti spremni za primjenu ovog instituta u odnosu na sva krivična djela, bez obzira na visinu zapriječene kazne.

AMANDMAN XIII

Odlučivanje u sporazumu o priznanju krivice Član 61

Član 61 Predloga zakona glasi:

„U članu 302 stav 2 mijenja se i glasi:

“(2) Kad je sporazum o priznanju krivice podnesen prije podizanja optužnice, odnosno podnošenja optužnog predloga ili privatne tužbe, o njemu odlučuje predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika.”

U stavu 3 poslije riječi “optužnice,” dodaju se riječi: “odnosno podnošenja optužnog predloga ili privatne tužbe,”.

¹ “Sporazum o priznanju krivice u praksi, vidjeti na linku <http://sudovi.me/podaci/ascg/dokumenta/922.pdf>

U stavu 9 druga rečenica mijenja se i glasi: "Sporazum i sve spise predmeta koji čine sastavni dio sporazuma uništava predsjednik vijeća, o čemu sačinjava zapisnik."

Predlog amandmana

U članu 302 stav 2 mijenja se i glasi:

2) "Kad je sporazum o priznanju krivice podnesen prije podizanja optužbe o njemu odlučuje vijeće iz člana 24 stav 7 ovog zakonika."

U članu 302 stav 3 mijenja se i glasi:

3) "Kad je sporazum o priznanju krivice podnesen nakon podizanja optužbe, o njemu odlučuje vijeće, odnosno sudija pojedinac iz člana 24 stav 2 ovog zakonika."

Obrazloženje

Vijeće iz člana 24 stav 7 ali i vijeće, osim za krivična djela za koja sudi sudija pojedinac, koje sudi po stupanju optužnice na pravnu snagu, uvijek treba da odlučuje u punom sastavu, a ne kako je to sada predviđeno - samo predsjednik vijeća. Naime, predloženim rješenjem, državni tužilac može sklopiti sa okrivljenim sporazum o priznanju krivice i za najteža krivična djela, a da kontrolu takvog sporazuma vrši samo jedan sudija - predsjednik vijeća iz člana 24 stav 7 ovog zakonika, odnosno predsjednik vijeća.

U cilju obezbjeđenja razumne garancije protiv zloupotrebe ovlašćenja, predlažemo da vijeće iz člana 24 stav 7 i kod odlučivanja o sporazumno priznanju krivice koji državni tužilac podnese prije podizanja optužbe, odlučuje u punom sastavu, odnosno vijeće u potpunom sastavu po stupanju optužbe po stupanju na pravnu snagu. Time će tako sklopljen sporazum imati dodatni stepen kontrole zakonitosti ako o njemu bude odlučivalo troje sudija, a ne kako je predloženo - samo jedan.

Predlog HRA za dopunu ZKP u odnosu na postupanje državnog tužioca po krivičnoj prijavi:

HRA predlaže da se iskoristi prilika za promjenu ZKP-a i da se, po uzoru na Hrvatsku, precizno uredi postupak razmatranja i odbacivanja krivične prijave, i posebno propišu rokovi za pojedine radnje državnog tužioca, u okviru u drugog dijela Zakonika, glava XVII "Krivična prijava".

Postupanje tužilaštva po podnošenju krivične prijave nije u potpunosti definisano ZKP-om, pa u praksi imamo slučajeve da državni tužilac tek nakon dvije godine odbaci krivičnu prijavu koju je primio, što je neprimjereno dug rok, posebno kada se ne radi o krivičnom djelu koje je iziskivalo sprovođenje komplikovanih procesnih radnji.

Hrvatskim ZKP-om je taksativno navedeno u kojim slučajevima će državni tužilac obrazloženim rješenjem odbaciti prijavu, a u kojim nastaviti da prikupljan dokaze i/ili činjenica, samostalno ili preko policije.

Navodimo šta je potrebno, po uzoru na hrvatski ZKP, urediti Zakonikom o krivičnom postupku Crne Gore:

1) da državni tužilac upisuje sve krivične prijave odmah po prijemu u upisnik krivičnih prijava;

- 2) situaciju kada je do državnog tužioca samo dopro glas ili je primio dojavu žrtve, te da sačinjava službenu bilješku i upisuje je u upisnik raznih krivičnih predmeta i postupa na način propisan zakonom;
- 3) da žrtva i oštećeno lice imaju pravo da po isteku dva mjeseca od podnošenja krivične prijave ili dojave o učinjenom krivičnom djelu zatraže od državnog tužioca obavještenje o preduzetim radnjama, da će ih tužilac obavijestiti o preduzetim radnjama u primjerenom roku, a najkasnije u roku od 30 dana, osim kada bi se time ugrozila istraga, te da je o uskraćivanju davanja obavještenja dužan obavijestiti žrtvu odnosno oštećeno lice;
- 4) da ako tužilac ne obavijesti žrtvu ili oštećeno lice, ili ako nisu zadovoljni datim odgovorom, imaju pravo žalbe rukovodiocu državnog tužilaštva ili neposredno višem tužiocu;
- 5) postupak pred neposredno višim tužiocem u slučaju podnošenja pritužbe od strane žrtve ili oštećenog lica;
- 6) da je državni tužilac dužan donijeti odluku u roku od šest mjeseci od dana prijema krivične prijave, odnosno upisa u upisnik krivičnih prijava, i
- 7) postupak podnošenja pritužbe neposredno višem tužiocu u slučaju nepreduzimanja radnji državnog tužioca koje dovode do odugovlačenja postupka, te rok u kojem viši tužilac mora postupiti po pritužbi i odrediti primjeren rok u kojem tužilac mora postupiti po krivičnoj prijavi.

Komentar člana 29 Predloga zakona

Članom 29 Predloga zakona predlaže se promjena postojećeg čl. 175, st. 1, tačka 4 koji je uslovljen i stavom Ustavnog suda.

„4) je pritvor nužan radi nesmetanog vođenja postupka, a u pitanju je krivično djelo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od deset godina ili teža kazna i koje je posebno teško zbog načina izvršenja ili posljedica;“

Izražavamo bojazan da će, u skladu sa postojećom praksom, ovaj član biti tumačen tako da se pritvor određuje po automatizmu kad god postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično djelo za koje je zapriječena kazna zatvora preko 10 godina i koje prate neke teže posljedice, što je protivno evropskim standardima. Naime, Evropski sud za ljudska prava je u presudi *A.I. protiv Francuske* izričito rekao da težina zapriječene kazne, kao i teške posljedice djela, ne mogu biti osnov za produžavanje pritvora.